

Toespraak Lieven Danneels, voorzitter VARIO

Nieuwjaarsreceptie 19 januari 2023

Beste genodigden,

Beste vrienden,

Nadat ik jullie twee jaar op rij virtueel mijn wensen voor nieuwjaar hebben moeten overbrengen, ben ik verheugd dit weer live - in dit mooie kader - te kunnen doen. Ik wens jullie allemaal een goede gezondheid en veel plezier en voldoening in jullie werk en daarbuiten!

Vooraleer het glas te heffen, wil ik samen met jullie even terugblikken op wat voorbij is en vooruit kijken naar wat nog komt.

In 2022 vierde VARIO zijn 5e verjaardag. En VARIO zou VARIO niet zijn, mochten we dit niet aangegrepen hebben om onze werking en impact grondig onder de loep te nemen. In het voorjaar van '22 startten wij een evaluatie op door een externe evaluatiecommissie o.l.v. prof Luc Soete.

Het eindrapport werd op 16 december '22 overhandigd aan minister van innovatie Jo Brouns, en is ook te lezen op onze website. Wat bleek daar uit? VARIO is gekend, zichtbaar, goed ingebed in het Vlaamse Innovatielandschap en wordt gewaardeerd. Nog volgens de commissie is de onafhankelijkheid van de raad zijn belangrijkste sterkte. Dat was ook dé basisgedachte bij de oprichting van VARIO. Deze onafhankelijkheid schept de voorwaarden voor 'out-of-the-box'-denken en staat garant voor originele adviezen. En dat doet bovendien niets af aan de kwaliteit zo blijkt, want tegelijk worden de adviezen als kwaliteitsvol en evidence-based ervaren. We mogen terecht trots zijn op de uitkomst, vind ik. Mijn dank gaat daarbij uit naar mijn collega-VARIO-raadsleden voor hun engagement en de VARIO-staf die de adviezen onderbouwt en in goede banen leidt.

De evaluatiecommissie formuleerde ook een aantal aanbevelingen. Die houd ik voor straks; ik wil de spanning er wat in houden, maar ga die jullie zeker niet onthouden.

Welke waren de adviezen van het voorbije jaar? In februari was dat het advies bij het beleidsplan wetenschapscommunicatie 2022-2023, op vraag van onze toenmalige voogdijminister Hilde Crevits. VARIO hecht veel belang aan goede wetenschapscommunicatie en vindt het beleidsplan in veel opzichten positief maar had ook wat aanbevelingen voor verbetering.

In mei publiceerden we onze 'Visie op een goede beleidsmix tussen vrije en thematische steun voor O&O in Vlaanderen'. Om ons advies te onderbouwen maakten we een grondige kwantitatieve analyse van de verhouding tussen vrije (bottom-up) en thematische (top-down) Vlaamse middelen voor O&O, en de evolutie daarvan gedurende de jongste tien jaar. Het is een stevig werk geworden, waarmee VARIO ook

een pioniersrol heeft durven opnemen. Het is belangrijk om die balans in de middelen goed in het oog te houden, zeker in tijden van snel opeenvolgende crisissen die om snelle antwoorden vragen.

Daarnaast publiceerden we de vier externe-expert-rapporten m.b.t. de IPCEI (important projects of common European interest) met de resultaten van de strategische analyses van de waardeketens ‘Clean, connected and autonomous vehicles’, ‘Smart health’, ‘Industrial internet of things’ en ‘Cybersecurity’. Ook hier een woord van dank aan de experten hier aanwezig en aan iedereen die hieraan meewerkte. Deze rapporten waren het sluitstuk van een trilogie rond IPCEI, waaraan we in 2020 begonnen, op vraag van minister Crevits. Deze rapporten, maar vooral ons advies met afwegingskader blijft bijzonder relevant voor de aan de gang zijnde discussies over verder versoepelen van de Europese staatssteunregels – onderdeel van het Green Deal Industrial Plan dat commissievoorzitter Von der Leyen eergisteren heeft aangekondigd in Davos - en hoe daar als kleine regio met beperkte middelen mee om te gaan.

Tot slot was er in juni ook het advies op ons eigen initiatief rond buitenlandse private investeringen in O&O en kennisintensieve productie. Toen we dit agendeerden wisten we nog niet dat het vandaag zo brandend actueel zou zijn door de exploderende energieprijzen en onze tanende concurrentiepositie, de vrees voor een groene handelsoorlog tussen Europa en de VS na de Inflation Reduction Act. Het is alle hens aan dek, waarbij de sleutels niet enkel op Vlaams niveau liggen. Onze aanbevelingen kunnen niet genoeg herhaald worden: het behoud van een goede policymix en bijgevolg een goede coördinatie en consultatie tussen regionale, federale overheden, én Europese overheden. We vragen ook om het Vlaamse (kennis)ecosysteem maximaal internationaal geconnecteerd en open te houden. Voor de welvaart en het welzijn van een kleine open regio als Vlaanderen is een vrij en open ondernemersklimaat cruciaal.

Dit laatste advies brengt me naadloos naar onze plannen voor 2023. Binnenkort kunnen jullie een advies verwachten dat gaat over ambitieuze ondernemingen met zeggenschap in Vlaanderen die het potentieel hebben om op langere termijn uit te groeien tot internationale ‘flagships’. Een idee dat gegroeid is uit het advies rond buitenlandse kennisintensieve investeringen.

Ook een advies rond de versterking van de technologiepositie van Vlaanderen m.b.t. octrooien is al in een gevorderd stadium. Dit advies komt er op vraag van de minister van Innovatie naar een vervolg rond de specifieke indicator m.b.t. octrooien uit onze VARIO-kernindicatorenset, en de beleidsaanbevelingen die geformuleerd kunnen worden om de positie van Vlaanderen hier te versterken. De onderbouwing van dit advies gebeurt in nauwe samenwerking met ECOOM, waarvoor dank.

Tegen deze zomer verwachten we het advies rond het verruimen van onze strategische internationale oriëntatie – deel I Europa af te ronden. Voor dit adviestraject vertrekt VARIO van de vaststelling dat het Europese beleid steeds meer invloed uitoefent op het Vlaamse onderzoeks- en innovatiebeleid. De vraag is hoe Vlaanderen hier het beste mee kan omgaan om er de meeste baten uit te halen? We hebben daartoe al heel wat actoren geïnterviewd waaronder de Vlaamse Europarlementsleden, en deze en volgende maand hebben er workshops plaats met de hogescholen, universiteiten, speerpuntclusters en soc’s.

//

Eens het Europese niveau afgerond, gaan we ruimer kijken, en starten we deel II 'Wereld' op. De veranderende geopolitieke context heeft immers ook gevolgen voor het innovatiegebeuren.

Op ons colloquium in november vorig jaar gaven we de aftrap van een advies rond transformatief innovatiebeleid. Daar zoeken we een antwoord op hoe ons innovatiebeleid er moet uitzien om de zo nodige maatschappelijke transitie te versnellen. Internationale topsprekers brachten ons interessante inzichten, maar eindigden met nog veel vragen en uitdagingen. Complexiteit en onzekerheid horen duidelijk bij de overgang van oude naar nieuwe systemen. Als VARIO gaan we proberen een steentje te verleggen.

Aan de politieke zenuwachtigheid voelen we ook dat de verkiezingen stilaan naderen. In mei volgend jaar worden er Europese, federale en regionale verkiezingen georganiseerd. Traditiegetrouw brengt VARIO in de aanloop een Memorandum uit – een boodschap aan de nieuwe Vlaamse Regering. In het najaar kunt u dan ook het VARIO-Memorandum 2024-2029 verwachten met aanbevelingen voor de komende legislatuur.

Zoals eerder gezegd, wil ik jullie de aanbevelingen van de evaluatiecommissie over VARIO niet onthouden. We gaan die beschouwen als onze goede voornemens voor dit jaar.

Een aantal van de aanbevelingen van de evaluatiecommissie zijn eerder gericht aan onze voogdijminister, of eerder nog aan de voltallige Vlaamse regering. Deze betreffen de uitbreiding van de perimeter van VARIO naar innovatie over alle beleidsdomeinen, nodig voor systeem- en transitiedenken. Verband houdend daarmee beveelt de commissie ook aan na te denken over de ideale positionering van VARIO, bv bij de minister-president. Ze vragen de regering ook transparantie in de benoemingsprocedure van de raadsleden en de voorzitter in het bijzonder. Met deze aanbevelingen raakt de evaluatiecommissie aan reflecties die VARIO zelf ook al heeft gemaakt. Dit zal zeker aan bod komen bij de voorbereiding en de consultatie van het werkveld, jullie dus, voor het memorandum.

Een aanbeveling waar we zelf meteen mee aan de slag gingen is om nog meer aandacht te besteden aan internationale ontwikkelingen en hun relevantie voor Vlaanderen. En we doen dit niet enkel binnen onze adviezen, daar had ik het al eerder over, maar ook binnen de algemene werking. Zo halen we de banden met de zusterraden uit andere landen strakker aan. Met het Nederlandse AWTI hadden we eind vorig jaar een gezamenlijke meeting om toekomstige samenwerking af te tasten. Dit jaar zullen we een deel van het adviestraject Transformatief Innovatiebeleid samen doorlopen. En momenteel hebben we een staflid van de Oostenrijkse council, Bernhard Wally, te gast. Hij draait deze maand mee bij de VARIO-staf eveneens in het kader van het advies Transformatief innovatiebeleid. Bernhard, we are pleased to have you here with us and hope this is the start of a fruitful long-term collaboration with our Austrian counterpart.

Eind dit jaar zal VARIO ook de jaarlijkse tweedaagse bijeenkomst van de Europese innovatieraden hosten. We deden dat al eens eind 2019 in Leuven met een bezoek aan imec en hebben nu Gent

uitgekozen waar we VIB in de spotlight zullen zetten. We zijn zeer actief binnen dit netwerk dat we ook dankbaar gebruiken voor de benchmarks in het kader van onze verschillende adviezen.

Inspiratie-werkreizen om de horizons te verruimen en adviezen te onderbouwen, zijn ook stilaan een 'good practice' van VARIO geworden. Vorige november bezochten we tijdens de zgn. VARIO-tweedaagse de Eindhoven HiTech Campus. Het hoogtepunt was het bezoek aan ASML, met zijn uiterst innovatieve chipmachines een cruciaal radertje in de wereldwijde productie van chips, en leverancier aan onder meer chipreuzen TSMC, Intel en Samsung.

In maart van dit jaar mikken we iets verder en gaan we in het kader van het advies 'strategische internationale oriëntatie' naar Singapore om daar aan den lijve te ondervinden hoe Singapore er op korte tijd in geslaagd is aan de top te staan van heel wat internationale innovatierankings.

Een laatste aanbeveling van de evaluatiecommissie is om open lijnen naar andere spelers in het innovatielandschap te intensiveren. We raadplegen voortdurend de spelers in het veld in het kader van onze adviezen maar vaak is dat bilateraal. In de toekomst willen we dat meer multilateraal gaan doen, bijvoorbeeld in workshops zoals we die momenteel inrichten voor de adviezen octrooien en Europa - of eventueel via meer structurele platformen. Ook daar werken we volop aan.

Het valt ons steeds op met welke bereidwilligheid en enthousiasme jullie ingaan op onze consultaties. Dank daarvoor en we hopen ook in de toekomst op jullie te mogen rekenen. Laat ons klinken op 2023 dat een boeiend jaar belooft te worden.

